

Андрій Забужко

**СУЧАСНІ ШЛЯХИ АКТУАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ІКОНОПИСУ:
МЕДІЙНІСТЬ ТА МЕНЕДЖМЕНТ****MODERN REINTERPRETATIONS OF UKRAINIAN ICONOGRAPHY:
MEDIALITY AND MANAGEMENT**

УДК 75.046 (477) +7.067 + 659.4

DOI: 10.31500/2309-8155.24.2024.318911

Андрій ЗабужкоМолодший науковий співробітник відділу
візуальних практик Інституту проблем сучасного
мистецтва НАМ України**Andrii Zabuzhko**Junior Research Fellow at the Department of Visual
Practices, Modern Art Research Institute of the
National Academy of Arts of Ukrainee-mail: am.zabuzhko@gmail.comorcid.org/0009-0002-5931-4808

Анотація. Український іконопис є однією з візитівок вітчизняного образотворчого мистецтва. Останні десятиліття увага до наукового вивчення ікономалярства зростає, однак воно й досі потребує популяризації для широких верств суспільства. Стаття зосереджує увагу на медійних засобах актуалізації іконопису в столиці держави. Акції та медійні засоби популяризації іконопису можуть мати суттєвий вплив на суспільні трансформації гуманітарної сфери. Метою цієї статті є аналіз медійної діяльності різних мистецьких установ та проектів у сфері популяризації іконопису. Визначено шляхи актуалізації давнього та сучасного вітчизняного іконопису у музейних установах. Традиційними засобами популяризації іконопису стали лекції, виставки, мистецькі проекти, які висвітлюються у медіа. Вказано напрями використання онлайн-технологій (сайти, повідомлення про виставки, створення каталогів ікон, 3D-галереї виставок тощо). Відзначено відсутність на сайтах цих установ ігрового контенту популяризації іконопису. Для розробки онлайн-каталогів ікон часто залучаються грантові кошти. Виокремлено численні позамузейні ініціативи, що популяризують іконопис (проведення майстер-класів, дитячих конкурсів, симпозіумів, пленерів тощо). Окреслено шляхи трансформації у сприйнятті експериментів у сфері іконопису.

Ключові слова: іконопис України, образотворче мистецтво, музеї, артменеджмент, медійність, Музей Івана Гончара.

Постановка проблеми. Іконопис належить до інтелектуального образотворчого мистецтва, яке вимагає знань історичного й релігійного контексту та християнсько-богословських засад. Тому актуалізація та популяризація серед широких мас суспільства давнього і сучасного іконопису вимагає різноманітних підходів, які виходять за рамки традиційної стаціонарної музейної експозиції. Використання навичок артменеджменту й засобів сучасних медіа є важливим складником цього процесу, адже, власне, через мистецтво в цілому і образотворче зокрема унаочнюються культурні пріоритети суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика, яку автор намагається донести до широкого загалу, ще не мала окремого наукового комплексного висвітлення. Тому предметом наукового дослідження стали медійність та артменеджмент у контексті актуалізації українського іконопису. Для з'ясування окремих аспектів щодо засобів масової інформації та засобів масової комунікації важливими були праці Т. Хітрової [8], Р. Повзика [6]. Окремо відзначимо розвідку С. Пилипенко і Л. Сухих [5] щодо особливостей медійного простору в контексті сучасної культури.

Крім того, для означення основних напрямів розвитку сучасного іконопису, з'ясування шляхів формування колекцій іконопису в Україні, визначення основних шляхів популяризації української ікони важливою була монографія «Українське церковне малярство другої половини ХХ — початку ХХІ століть» І. Дундяк [4]. Для розуміння різних аспектів діяльності та історії створення збірки іконопису Музею Івана Гончара, на прикладі якого ми здебільшого аналізували окремі факти медійності іконопису, актуальною стала розвідка Н. Тимошенко [9]. Причому для означення окремих подій, заходів, що спрямовані на актуалізацію ікономалярства в медійній сфері, основними джерелами інформації, аналізованими у розвідці, стали: інтернет-сторінки, а також окремі публікації про різні події у пресі [1; 2; 3; 10; 11].

Мета статті — аналіз діяльності різноманітних інституцій у сфері популяризації давнього та сучасного іконопису, висвітлення особливостей діяльності артменеджементу музеїв та мистецьких проектів у медійній сфері.

Виклад основного матеріалу. Понад тридцять років незалежності України суттєво прискорили та активізували процеси вивчення, музеєфікації та створення творів іконопису. Однак цей своєрідний Ренесанс української ікони відбувався у доволі неоднорідній суспільній та релігійній сферах. Аналізуючи сучасні реалії побутування релігії, дослідниця іконопису І. Дундяк зазначає: «Для сучасної вітчизняної релігійності характерними є ряд особливостей, серед яких виділимо наступні: існування масової і воцерковленої релігійності та багатоконфесійності при домінуванні християнської традиції; набуття “церковності” заохочувально-легітимізованої поведінки у суспільстві; часте фрагментарне, конформістське й популістське використання поняття релігійності; релігійне пристосування та розвиток позаконфесійної і позацерковної релігійності, і це суттєво позначається на церковному мистецтві» [4, с. 305].

Можемо спостерігати тенденцію до того, що сучасне вітчизняне мистецтво, вже широко використовуючи потенціал медіа, у свій спосіб знівелювало шаблони академічності. Це сталося також через те, що відтворити дух епохи, основою якої є комп'ютерні та інформаційні техноло-

гії, є фактично неможливо, якщо й далі керуватися лише усталеними мистецькими традиціями. Комунікаційний потенціал українського іконопису можливо розширити та актуалізувати переважно із широким застосуванням медійності. Якщо говорити про медійну сферу як засіб актуалізації іконопису, то вона безпосередньо пов'язана із процесом комунікації щодо особливостей іконопису, представленні давніх та новітніх здобутків вітчизняних ікономалярів тощо. Медійність щодо іконопису у нашому суспільстві має виконувати, на наш погляд, такі функції: передавати, збирати, зберігати, «магазинувати», поширювати інформацію про історію та сучасність ікономалярства в Україні.

Медійність притаманна і ЗМК (засобам масової комунікації), що характеризується доступністю, інформативністю, соціальним аспектом широких мас, і ЗМІ (засобам масової інформації), адже газети, журнали, програми, інформаційні інтернет-портали, радіо і телебачення є спеціалізованими носіями масової інформації, яка призначена для поширення соціально значущої інформації невизначеній масовій аудиторії на широкому інформаційному просторі. Т. Хітрова акцент ставить на ЗМК, вказуючи, що вони «включають у себе весь виробничий комплекс системи масової комунікації: комунікатора як ініціатора масового соціального спілкування з аудиторією; носії і канали масової інформації (ЗМІ) і саму масову інформацію як засіб спілкування» [8, с. 9].

В наш час активізувалася увага до онлайн-аудиторії для збільшення медійності, адже вона суттєво більша за ту, з якою можна поспілкуватися наживо, тому вважаємо, що робота з онлайн-аудиторією є однією з найоптимальніших з позиції витрат зусиль і часу для актуалізації вітчизняного іконопису. Онлайн-популяризація іконопису може мати різні форми й буде сприяти ще одному аспекту в усвідомленні суспільства власної національної ідентичності та допоможе позбутися комплексу меншовартості, адже, за визначенням Р. Повзика, «ми хочемо, щоб нас любили, нами захоплювалися. Медійність і допомагає цьому бажанню. Нам приємно почуватися важливими, бачити, що з нашими ідеями погоджуються і поширюють чи дискутують. Людина починає думати, як створити ще кращий контент, про що можна розповісти, щоб захопити

ще більше людей. В ієрархії потреб Маслоу медійність — на двох верхніх щаблях: поваги та самовираження» [6].

З приводу форм актуалізації іконопису в культурному просторі держави, то І. Дундяк зауважує таке: «Останніми роками в мистецькому середовищі України спостерігаємо пожвавлення у царині популяризації церковного малярства. Можна відзначити такі варіанти популяризації цікавих професійних зразків іконопису: виставки, створення тематичних галерей, симпозіуми, майстер-класи, конференції, конкурси тощо. Серед найбільш вдалих заходів, які сприяють підняттю професійного рівня майстрів церковного малярства, виділяємо пленери, симпозіуми, конференції для митців, а з-поміж тих, які активізують широке коло громадськості, — літні іконописні школи, дитячі конкурси малюнка тощо» [4, с. 358].

Якщо простежити процеси популяризації іконопису, то найактивніше вони відбуваються у Західній Україні, зокрема центром таких подій є Львів. За часів незалежності тут відкривається перший професійний навчальний осередок — кафедра сакрального малярства у Львівській національній академії мистецтв, впродовж тридцяти років відбуваються численні виставки, галереї, майстер-класи, пленери тощо. Про цей осередок написано вже доволі багато, тож ми зосередимося на найвизначніших закладах, які актуалізують український іконопис у інших регіонах та демонструють активну медійність й фаховий менеджмент.

Проаналізуємо насамперед приклади медійної актуалізації вітчизняного іконопису в Києві. Давній іконопис у київських музейних установах та церквах має свою історію віднайдення, каталогізації, реставрації тощо. Доволі багато київських державних та приватних галерей, де у збірках є іконопис. Музеї Києво-Печерської лаври, Національний художній музей України (НХМУ), окремі київські церкви віддавна демонструють традиційний метод популяризації стаціонарних постійних експозицій іконопису (самостійний огляд пам'ятки, екскурсії, вивчення друкованих каталогів).

Відзначимо, що більшість таких закладів все ще важко адаптуються до нових умов онлайн-медійності, хоч сайти з анонсами подій та невеличкими онлайн-галереями має практично вже кожна музейна установа. Крім того, створено сайт «Музей-

ний портал» (museum-portal.com), де представлено 240 музеїв України. Після його аналізу вкажемо таке: НХМУ має віртуальний 3D тур на цьому сайті, однак твори іконопису туди не включені, Музей Івана Гончара на цьому ж порталі включив твори народного іконопису до віртуального туру.

Для прикладу, розглянемо докладніше діяльність з популяризації українського іконопису в медійному просторі Музею Івана Гончара. Працівниця музею, науковиця Н. Тимошенко, досліджуючи історію створення цього закладу та формування його іконописної збірки, вказує: «Установа пройшла декілька етапів інтенсивного поповнення музейними предметами. Під час першого (1950—1991) — І. Гончар чинив у розріз радянській політиці атеїзму: він збирав ікони безпосередньо з побуту, з напівзруйнованих церков із радісним відчуттям “порятунку скарбів”, що перебували на межі знищення. Збірка цього періоду унікальна за стилістичним різноманіттям і широтою періодизації. Другий активний етап (1991—2010) пов'язаний з Петром Гончаром — професійним художником, музеєзнавцем, який очолив створений на основі приватної колекції музей 1993 року та продовжив накопичувати твори традиційного народного мистецтва <...> Завдяки хистові та художньому смаку трьох мистців: Івана, Петра й Івана (о. Януарія) Гончарів, загальнодоступний суспільний спадок поповнили твори сакрального мистецтва, що потребують ґрунтового наукового дослідження та популяризації як високомистецькі зразки української народної культури. Ікони зібрано переважно з центральних регіонів України, більшість датовані ХІХ століттям і дають змогу сформуванню розуміння релігійного аспекту життя українців цього періоду. У своїх статтях І. Гончар розглядав іконопис комплексно, надаючи йому загальнонаціонального й особистісного значення» [9, с. 35—36].

Зауважимо, що музей виник не так давно, тому зараз працівники музею активно науково опрацьовують зібрання іконопису. Крім того, на сайті у вкладці «Колекції музею» окремо представлено іконопис. Прикметно й відрядно, що вона містить короткий музейний опис, у якому зацікавлена особа може знайти не лише зображення ікони, а й почерпнути інформацію про автора, час створення, етнографічний регіон, матеріал, техніки,

розміри, надходження, приналежність до музейної колекції, обліковий номер. Таких даних цілком достатньо, аби коректно використати ту чи ту ікону в науковій праці чи популярній статті, презентації, відеоролику або ж просто ознайомитися з експонатами музею. Крім того, сайт має вкладку «Виставки та події», а також вкладку «Медіа», у якій вміщено підкаталоги «Музейний блог», «Репортажі», «Відео». Можемо стверджувати, що такий підхід пропонує шляхи актуалізації та популяризації українського іконопису.

Використання нових технологій в музеї розширює його аудиторію та актуалізує збірку, зокрема іконопис. У листопаді 2021 року під час пандемії коронавірусу відбулася онлайн-презентація віртуальної 3D-експозиції «Іван Гончар. Збирач», присвяченої експедиційній діяльності І. Гончара. Вона презентувала народні картини, ікони, вбрання, предмети побуту та інші експонати музею [1]. Цю акцію підтримав Європейський Союз за програмою «Дім Європи». Зауважимо, що відкриття трансливалося онлайн у фейсбуку. Петро Гончар зауважив: «Музей Івана Гончара опановує нові форми комунікації, і вони неймовірні. Оскільки наш музей зараз у процесі реконструкції, такі проекти дають нам можливість бути активно присутніми в культурному просторі» [1]. Принагідно варто зауважити, що таким установам вартувало б додати на власних сайтах онлайн-квести, ігри, розважальні тести про іконопис для залучення дитячої та юнацької аудиторій.

У цьому контексті варто згадати також ресурс icon.org.ua — першу та єдину в світі інтернет-галерею українського іконопису всіх шкіл і періодів, яку 2016 року ініціював Михайло Скоп. Сайт працював декілька років, проте зараз, на жаль, не працює, втрачено величезний ресурс для професійної актуалізації українського іконопису. Цей спеціалізований сайт пропонував ознайомитися зі зразками від найдавніших збережених пам'яток і до сучасності. Окремо було подано особливості іконографічних сюжетів, можна було ознайомитися з життям і творчістю найвідоміших українських іконописців. Розділи ресурсу ставали в пригоді як початківцям, так і професіоналам у дослідженні ікономалярства. Однією з родзинок була вкладка «Галерея», що містила понад шість тисяч українських ікон, розділених за сюжетами і розміщених

у хронологічному порядку. Окремий розділ ресурсу «Іконографія» подавав короткі дослідження щодо іконографії найпоширеніших сюжетів (тут мусимо вказати, що окремого великого наукового видання про християнські іконографічні сюжети українською мовою на сьогодні немає). Цінним також був поділ візуального контенту на дванадцять найвідоміших шкіл українського іконопису. Біографічні довідки та ікони українських малярів містив розділ «Майстри». Окремо варто відзначити увагу до популяризації досліджень українських мистецтвознавців у вкладці «Статті» та «Книги», яка містила бібліотеку в форматі PDF.

Надзвичайно актуальні сьогодні є, на наш погляд, слова Михайла Скопа, сказані ще під час відкриття сайту 2016 року: «У цей час боротьби і усвідомлення себе як нації прийшла пора любити і поважати своє — українське, а не чужоземне і рекламове. Пора руйнувати нав'язані стереотипи про провінційність і “неканонічність” українського генія, пора закохуватися у животворчу віру українських образів» [3], але прикро, що з певних причин така важлива медійна онлайн-платформа для актуалізації іконопису зараз закрита. Таких ресурсів потрібно більше, адже далеко не кожен музей має віртуальні галереї своїх ікон. При цьому вкажемо, що у стаціонарних експозиціях музейних установ представлена доволі невелика кількість ікономалярства, значна його частина перебуває у фондах, його фактично ніхто не бачить. Тому вважаємо, що представлення фондів музейних колекцій у віртуальному просторі суттєво актуалізує медійність українського іконопису.

Якщо значущість давніх українських ікон фактично не потрібно доводити, то питання сприйняття та цінності сучасного іконопису є доволі дискусійним та складним. Більшість громадян України загалом заперечують модерністські експерименти з традиційною іконою й сприймають такі зразки доволі вороже. Про це, зокрема, пише І. Дундук: «Сучасна стилістика українського іконопису вибудовувалася переважно сумарністю певних культурно-регіональних відмінностей, які ґрунтуються на різному історико-релігійному розвитку регіонів у ХХ столітті. Тому варіант реалізму, як консервуючої тенденції, у вигляді копіювання сюжетів відомих російських художників ХХ ст. характерний для територій, де основний вплив

має УПЦ МП (Донецька, Луганська, Харківська, Чернівецька, Чернігівська обл. тощо), а домінуючий вплив західного реалістичного релігійного малярства (італійського, голландського) періоду відродження та класицизму спостерігаємо у митців такого напрямку Західної України. Відзначимо нечасте звернення художників до “чистого” барокового напрямку по всій території країни. Копіювання візанто-балканських зразків церковного малярства поширене у храмах УПЦ МП. <...> Принципи модерністського мислення і образотворення у церковному малярстві вимагають певного часу для їх адаптації, однак вже є перші паростки таких спроб у доробку групи митців. Серед них виділимо: С. Владуку, Д. Гордіцу, Л. Медведя, Л. Міненку. У названих авторів бачимо новаторський підхід до монументально-декоративного вирішення простору храму, до трансформації форми, лінії в основних образах тощо» [4, с. 375—358].

Намагання об'єднати зусилля провідних митців у модерному прочитанні іконопису та широко пропагувати сучасний український іконопис очолив свого часу Національний університет «Києво-Могилянська академія». Це вилилося у створення Центру досліджень української сакральної культури при університеті, що згодом стало поштовхом до різних ініціатив: виставок, симпозіумів, видань тощо. Керівником центру став Дмитро Гордіца, який мав палке бажання популяризувати здобутки сучасних митців у сфері сакрального мистецтва для широкого загалу. Він був ініціатором великих групових виставок, у яких брали участь близько ста художників та які супроводжувалися майстер-класами й розповідями про власний творчий стиль; організатором наукових семінарів й конференцій в межах Всеукраїнського симпозіуму «Українське сакральне мистецтво» [10].

Прикметним в цьому контексті є відкриття 2013 року виставки «Соборування», яку присвятили п'ятиріччю Центру досліджень української сакральної культури. За цей невеликий відрізок часу менеджменту центру та митцям вдалося організувати й провести три всеукраїнські симпозіуми, декілька виставок сакрального малярства в Києво-Могилянській академії, Національному заповіднику «Софія Київська», Монітобському університеті (м. Вінніпег, Канада), створити при Культурно-мистецькому центрі НАУКМА студію іконографії,

видали два альбоми, DVD-альманах «Наша сфера», де висвітлюються найяскравіші моменти сучасного українського сакрального мистецтва [2]. При центрі доволі довго діяла студія іконопису для дітей, що було також важливим кроком для популяризації цього виду образотворчого мистецтва серед молодого покоління.

В контексті цього варто також звернути увагу на багаторічний конкурс дитячого малюнка «Для Бога я створюю найкраще» в Івано-Франківську. І. Дундяк у своїй монографії справедливо відносить його до прогресивних варіантів актуалізації ікономалювання серед дітей: «Надзвичайно цікавим, перспективним та творчим способом популяризації традиційного іконопису, сучасного трактування християнської іконографії, релігійної тематики в образотворчому мистецтві став міжнародний конкурс дитячого малюнка “Для Бога я створюю найкраще”, який з 2012 р. проводиться в Івано-Франківську. Він став також частиною фестивалю “Вгору серця”, що організовує Молодіжна комісія Івано-Франківської архієпархії УГКЦ. Конкурс залучає роботи команд учнівських колективів (гуртки, художні школи, загальноосвітні школи) з різних куточків України та зарубіжжя (Польща, Болгарія, Румунія, Росія, Угорщина тощо)» [4, с. 354]. Сьогодні можна назвати чимало заходів, що відбулися в рамках проекту (численні всеукраїнські та міжнародні виставки, кілька перформансів, видання щорічних каталогів). Організатори та волонтери проекту вражають всіх своїм оптимізмом, незаангажованістю суджень, щирою вірою в Бога. Натхненником проекту, його багаторічним менеджером є Ярема Стецик. Ось що про нього та проект пишуть друзі: «у всіх видах живописної техніки від наїву та візіонерського бруталізму до майже іконостасної традиційності та з широким діапазоном відвертості художнього мовлення, замовчування та навіть художнього мовчання. Висока якість пов'язана з персоною натхненника: Ярема — це людина-госпел і харизматичний гепенінг» [11].

Окремі твори з конкурсу стали частиною експозиції ще одного проекту Я. Стецика — «Сакральне сучасне» в рамках проекту «Врятуймо скарби разом» Івано-Франківського краєзнавчого музею, де можна побачити реставровані старі ікони, творчі роботи місцевих митців

на сакральну тематику, дитячі малюнки з цікавими інтерпретаціями традиційної іконографії, твори Нікити Тітова з Харкова, інсталяції тощо. Прикметно, що частина експозиції є стаціонарною, а частина змінюється. Організатори вдало вплітають у стаціонарні об'єкти експозиції тимчасові виставки, що тематично пов'язані з основною. Тут, поряд із давніми іконами, вже були представлені фотопроект «Сакральне сучасне: Херсон у Франківську», виставка адаптацій кафедри дизайну Прикарпатського національного університету тактильних ікон для слабозорих та сліпих «Сакральне сучасне: побачити скарби разом», а буквально днями цей сакральний простір доповнився оригінальними іконописними творами «Райські хатки: Франківськ Лева Скоп та Тетяни Думан-Скоп».

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у вказаному напрямі. Проаналізовані шляхи актуалізації давнього та сучасного вітчизняного іконопису музейних установ у контексті активізації діяльності у сфері медійності показують, що вони базуються здебільшого на використанні онлайн-технологій (сайти, повідомлення про виставки, створення каталогів

ікон, 3D-галерей виставок тощо). Однак відзначаємо, що майже не задіяний на сайтах цих установ ігровий контент, який пов'язаний з різними аспектами ікономалярства, що дав би можливість ширше залучити дитячу та юнацьку аудиторію до ознайомлення з цими скарбами образотворчого мистецтва. Відзначимо, що для розробки онлайн-каталогів ікон часто залучаються грантові кошти. Серед традиційних засобів популяризації іконопису відзначимо лекції, виставки, мистецькі проекти, які охоплюють доволі широке коло мистецької громадськості й висвітлюються у медіа. Позитивним є те, що існують численні позамузейні ініціативи, які стають медіаторами при спілкуванні широкої громадськості з іконами, ікономалярами. Тому актуалізується проведення майстер-класів, дитячих конкурсів, симпозіумів, пленерів тощо.

В останні роки відбуваються мистецькі трансформації у контексті сприймання нових експериментів у сфері іконопису, що вважаємо суттєвим показником культурного розвитку суспільства. Позитивні приклади актуалізації скарбів іконопису в Україні й надалі мають бути детально проаналізовані та популяризовані.

Література

1. Барінова Я. У Києві відкрилася перша віртуальна виставка Музею Івана Гончара // Офіційний портал Києва. Дата оновлення: 19.11.2021. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/yana_barinova_u_kiyevi_vidkrilasya_persha_virtualna_vistavka_muzeyu_ivana_gonchara/ (дата звернення: 12.08.2024).
2. Відкриття виставки сакрального малярства «Соборування» // Національний університет «Києво-Могилянська академія». Дата оновлення: 20.12.2013. URL: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/news/1086-vidkryttia-vystavky-sakralnoho-maliarstva-soboruvannya> (дата звернення: 12.08.2024).
3. Гаврилів М. 6 тисяч українських ікон: створено унікальну інтернет-галерею // ДивенСвіт. Дата оновлення: 01.06.2016. URL: <https://dyvensvit.org/novyny/1002576/> (дата звернення: 17.08.2024).
4. Дундяк І. Українське церковне малярство другої половини ХХ — початку ХХІ століть (особливості функціонування, збереження, трансформації та відродження): монографія. Івано-Франківськ, 2019. 448 с.
5. Пилипенко С. Г., Сухіх Л. О. Медійний простір виміру сучасної культури // Studia Slobozhanica: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій — 2015», 27 листопада: вісник виставково-музейного центру. Вип. 2. Харків: ХНТУСГ, 2015. С. 108–110.
6. Повзик Р. Чому медійність — це нова грамотність // [NV.ua](https://nv.ua/ukr/opinion/chomu-medijnist-tse-nova-gramotnist-1838359.html). Дата оновлення: 12.09.2017. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/chomu-medijnist-tse-nova-gramotnist-1838359.html> (дата звернення: 16.08.2024).
7. Музей Івана Гончара // Музейний портал. Дата оновлення: 14.05.2014. URL: https://museum-portal.com/ua/muzeyi/23_muzey-ivana-gonchara (дата звернення: 12.08.2024).
8. Хітрова Т. В. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.0302201. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2007. 104 с.
9. Тимошенко Н. І. Збірка іконопису в Музеї Івана Гончара: спадкоємність традицій колекціонування // Мистецтвознавчі записки. 2022. Вип. 41. С. 34–39. DOI: 10.32461/2226-2180.41.2022.262945
10. Качик Н. Дмитро Гордіца: модерні пошуки канонічності // Збруч. Дата оновлення: 20.05.2014. URL: <https://zbruc.eu/node/22574> (дата звернення: 12.07.2024).
11. Шпук Р. Для Бога я створюю найкраще... // Збруч. Дата оновлення: 29.03.2022. URL: <https://zbruc.eu/node/111302> (дата звернення: 13.08.2024).

References

1. Barinova, Y. (2021, November 19). U Kyievi vidkrylasia persha virtualna vystavka Muzeiu Ivana Honchara [The First Virtual Exhibition of Ivan Honchar Museum Opened in Kyiv]. *Ofitsiyni portal Kyieva*. Retrieved from https://kyivcity.gov.ua/news/yana_barinova_u_kiyevi_vidkrylasya_persha_virtualna_vystavka_muzeiu_ivana_gonchara/ [in Ukrainian].
2. Vidkryttia vystavky sakralnoho maliarstva "Soboruvannia." (2013, December 20). [Opening of the Exhibition of Sacred Painting "Soboruvannia"]. *National University of Kyiv-Mohyla Academy*. Retrieved from <https://www.ukma.edu.ua/index.php/news/1086-vidkryttia-vystavky-sakralnoho-maliarstva-soboruvannia> [in Ukrainian].
3. Havryliv, M. (2016, June 1). 6 tysiach ukraïnskykh ikon: stvoreno unikalnu internet-halereiu [6 Thousand Ukrainian Icons: The Opening of A Unique Online Gallery]. *DyvenSvit*. Retrieved from <https://dyvensvit.org/novyny/1002576/> [in Ukrainian].
4. Dundyak, I. (2019). Ukrainske tserkovne maliarstvo druhoi polovyny XX — pochatku XXI stolit (osoblyvosti funktsionuvannia, zberezhenia, transformatsii ta vidrodzhennia): monohrafiia [Ukrainian Church Painting of the Second Half of the XX — Early XXI Centuries (Features of Functioning, Preservation, Transformation and Revival)]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
5. Pylypenko, S. & Sukhikh, L. (2015). Mediyni prostir vymiru suchasnoi kultury [The Media Space of the Dimension of Modern Culture]. In *Studia Slobozhanica. Materialy mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii "Slobozhanskyi humanitarii — 2015", 27 lystopada* (pp. 108–110). Kharkiv: Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture [in Ukrainian].
6. Povzyk, R. (2017, September 12). Chomu mediynist — tse nova hramotnist [Why Mediality Is the New Literacy]. *NV.ua*. Retrieved from <https://nv.ua/ukr/opinion/chomu-medijnist-tse-nova-gramotnist-1838359.html> [in Ukrainian].
7. Muzei Ivana Honchara. (2014, May 14). [Ivan Honchar Museum]. *Muzeinyi portal*. Retrieved from https://museum-portal.com/ua/muzeji/23_muzej-ivana-gonchara [in Ukrainian].
8. Khirova, T. (2007). *Vstup do spetsialnosti. Navchalno-metodychni posibnyk dlia studentiv spetsialnosti 7.0302201* [Introduction to the Specialty. Educational and Methodological Manual for Students of the Specialty 7.0302201]. Zaporizhzhia: Humanitarian University Zaporizhzhia Institute of State and Municipal Administration [in Ukrainian].
9. Tymoshenko, N. (2022). The Iconography of the Ivan Honchar Museum: The Heritage of Collecting Traditions. *Mystetstvoznavchi zapysky*, 41, 34–39 [in Ukrainian]. DOI: 10.32461/2226-2180.41.2022.262945
10. Tkatchyk, N. (2014, May 20). Dmytro Horditsa: moderni poshuky kanonitchnosti [Dmytro Horditsa: Modern Search for Canonicity]. *Zbruc̣h*. Retrieved from <https://zbruc.eu/node/22574> [in Ukrainian].
11. Shpuk, R. (2022, March 29). Dlia Boha ya stvoruiu naikrashche... [For God I Create the Best...]. *Zbruc̣h*. Retrieved from <https://zbruc.eu/node/111302> [in Ukrainian].

Andrii Zabuzhko

Modern Reinterpretations of Ukrainian Iconography: Mediality and Management

Abstract. Ukrainian icon painting is one of the hallmarks of Ukrainian fine art. In recent decades, attention to the scientific study of icon painting has increased, but it still needs to be popularized among the wider society. The article focuses on the means of reinterpreting icon painting through the Kyiv media. Campaigns and media means of popularizing icon painting can have a significant impact on social transformations in the humanitarian sphere. The purpose of this article is to analyze the media activities of various art institutions and projects on popularizing icon painting. The author identifies ways of reinterpreting the early and modern national iconography of museum institutions. The traditional means of popularizing icon painting are lectures, exhibitions, and art projects covered in the media. The article explores the ways of using online technology (such as websites for exhibitions, creating catalogs of icons, 3D galleries of exhibitions, etc.). The author points out the lack of game content promoting icon painting on the websites of these institutions. Grants are often used to develop online catalogs of icons. The article highlights numerous non-museum initiatives that popularize icon painting (master classes, children's competitions, symposia, open air exhibitions, etc.). Finally, the article discusses ways of transformation of the perception of new experiments in the field of icon painting.

Keywords: icon painting of Ukraine, fine arts, museums, art management, mediality, Ivan Honchar Museum.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2024